

UN SEKTÖR RAPORU

OCAK 2021

Taner HACIOĞLU

Dış İlişkiler, Sanayi ve Proje Sorumlusu

İçindekiler

1.UN SEKTÖRÜNÜN TANIMI	4
1.1. DÜNYADA HUBUBAT	4
1.2. DÜNYADA BUĞDAY	5
1.3. DÜNYADA UN	9
1.4. TÜRKİYE’DE BUĞDAY	11
1.5. TÜRKİYE’DE UN	144
1.6 BANDIRMA’DA BUĞDAY VE UN	166
2.KAYNAKLAR.....	177

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Dünya Hububat Bilgileri (Milyon Ton)	4
Tablo 2. Dünya Hububat Üretim Miktarları (Milyon Ton).....	4
Tablo 3. 2018 ve 2019 Yılları Dünya Buğday Ekiliş ve Üretimi	5
Tablo 4. Dünya Buğday Verileri (milyon ton)	6
Tablo 5. Dünya Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler	6
Tablo 6. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İhracatı (Milyon Ton)	7
Tablo 7. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İthalatı (Milyon Ton)	7
Tablo 8. Dünya Makarnalık Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Milyon Ton)	8
Tablo 9. Ülkeler Bazında Dünya Buğday Verimi (Ton/Ha)	9
Tablo 10. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İhracatı.....	10
Tablo 11. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İthalatı.....	10
Tablo 12. Türkiye Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi.....	11
Tablo 13. 2019 Yılı Bölgeler Bazında Buğday Üretimi (Bin Ton)	11
Tablo 14. Türkiye'nin Buğday İthalat ve İhracat Miktarları.....	12
Tablo 15. Türkiye'nin Makarnalık Buğday İthalat ve İhracat Miktarları.....	12
Tablo 16. 2016 – 2019 Yılları Türkiye Mamul Madde İhracat (Buğday) (Ton/Bin \$)	13
Tablo 17. Türkiye'deki Un, Makarna, Bulgur, Bisküvi ve İrmik Fabrikalarının Son Durumu.....	13
Tablo 18. Türkiye'nin Başlıca Un İhraç Ettiği Pazarlar.....	14
Tablo 19. Türkiye'nin Başlıca Un İthal Ettiği Pazarlar	15
Tablo 20. Bölgelere Göre Un Fabrikası Sayısı	15
Tablo 21. Tahıl ve Un Üretim Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmalar	16

1.UN SEKTÖRÜNÜN TANIMI

1.1. DÜNYADA HUBUBAT

Hububat üretimi, 2019/2020 döneminde önceki dönemin yaklaşık %2 üzerinde 2,2 milyar ton seviyesindedir. Hububat ürünleri arasında buğday, arpa, yulaf ve çavdar üretiminde artış kaydedilirken, ABD'deki azalışa bağlı olarak mısır üretiminde düşüş meydana gelmiştir.

Küresel hububat üretimindeki artış; majör buğday ihracatçısı ülkelerden Rusya ve Ukrayna'nın yanı sıra AB'nin önemli üreticileri arasında yer alan Fransa ve Almanya'nın buğday rekoltesinin yükselmesi ve majör arpa ihracatçısı ülkelerden Rusya, Ukrayna, Kanada ve ABD'de arpa üretiminin artmasından kaynaklanmaktadır. Mısır üretimindeki düşüşe rağmen buğday ve arpa üretimindeki artışla, 2019/20 sezonundaki küresel hububat üretimi, bir önceki sezondan yaklaşık 37 milyon ton daha fazla gerçekleşmiştir.

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
Üretim	1.829	2.043	2.092	2.058	2.187	2.142	2.139	2.176
Tüketim	1.841	1.956	2.045	2.013	2.126	2.152	2.164	2.181
Ticaret	271	310	322	346	353	369	364	381
Stok	420	506	553	598	658	648	625	620

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu (*) Tahmin

Tablo 1. Dünya Hububat Bilgileri (Milyon Ton)

Küresel hububat tüketiminde son yılların en yüksek verisi göze çarpmaktadır. Gıdalık, yemlik ve endüstriyel buğday, yemlik arpa ile endüstriyel mısır kullanımındaki artışa bağlı olarak bir önceki sezona kıyasla %1 oranında artan tüketim, 2019/20 sezonunda yaklaşık 2,2 milyar ton seviyesine ulaşmıştır. Özellikle Asya ve Afrika'nın bazı bölgelerinde nüfus kaynaklı artan talebe bağlı olarak, buğday ve arpa ihtiyacının artmasıyla küresel hububat tüketimi rekor seviyeye ulaşmıştır. Hububat tüketiminde en büyük paya sahip olan mısırın, dünya genelinde et tüketimindeki artışla yemlik kullanımı ve fosil yakıtların kullanımının sınırlandırılması politikaları gereği biyo-yakıt amaçlı kullanımı artmaktadır.

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
Buğday	659	718	732	740	757	763	732	763
Mısır	901	1.032	1.061	1.023	1.132	1.090	1.129	1.119
Arpa	131	145	144	150	148	145	139	156
Yulaf	21	24	23	22	24	24	22	23
Çavdar	14	17	15	13	13	13	11	13
Diğer**	5	4	4	4	4	5	106	102
Dünya	1.829	2.043	2.092	2.058	2.187	2.142	2.139	2.176

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu (*) Tahmin, (**)Sorgum, Darı, Triticale ve Karma Hububat

Tablo 2. Dünya Hububat Üretim Miktarları (Milyon Ton)

Buğday, mısır, arpa, sorgum ve yulaf dahil olmak üzere tüm hububat ticareti, bir önceki sezona kıyasla %5'e yakın artışla tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu artışta Mısır, Güney Afrika ve Fas'ın buğday, Güney Kore'nin mısır ve Suudi Arabistan'ın arpa ithalatlarının etkisi rol oynamıştır. Stok miktarlarında son dört sezonun en düşük rakamı göze çarpmaktadır. Kapanış stoklarındaki azalışta Çin'in stoklarındaki erime önemli bir etkidir.

1.2. DÜNYADA BUĞDAY

Dünya buğday ekim alanları 2019/20 döneminde 217 milyon hektarla bir önceki yılın %1 üzerinde gerçekleşmiştir. Ülkeler içinde buğday ekim alanı AB, BDT ve Hindistan'da artarken, diğer ülkelerde düşüş göstermiştir. Ekim alanlarındaki artışın yanı sıra verimde yükselme gerçekleşmiştir. 2019/20 sezonunda son on yılın en yüksek verimi (3,51 Ton/Ha) gerçekleşmiş olup küresel buğday üretimi, bir önceki döneme göre yaklaşık 31 milyon ton artarak 763 milyon tona yükselmiştir.

Ülkeler	Ekim Alanı (Milyon Ha)					Ekim Alanı (Milyon Ha)				
	2018/19		2019/20*		Sezonuna göre değişim %	2018/19		2019/20*		Sezonuna göre değişim %
	Ekiliş	Toplam içindeki payı (%)	Ekiliş	Toplam içindeki payı (%)		Üretim	Toplam içindeki payı (%)	Üretim	Toplam içindeki payı (%)	
AB(28)	25.5	12	26.0	12	2	137.7	19	156.0	20	13
BDT	49.0	23	50.1	23	2	124.0	17	130.0	17	5
Çin	24.3	11	23.7	11	-2	131.4	18	133.6	18	2
Hindistan	29.6	14	29.9	14	1	99.7	14	103.6	14	4
ABD	16.0	7	15.0	7	-6	51.3	7	52.3	7	2
Kanada	9.9	5	9.7	4	-2	32.2	4	32.3	4	0
Avustralya	10.2	5	10.1	5	1	17.3	2	15.2	2	-12
Pakistan	8.8	4	8.8	4	0	25.5	3	25.6	3	0
Türkiye	7.3	3	6.8	3	-7	20.0	3	19	2	-5
Dünya	214.7	100	217.2	100	1	732.2	100	763.2	100	4

Kaynak: TÜİK, TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu (*) Tahmin

Tablo 3. 2018 ve 2019 Yılları Dünya Buğday Ekiliş ve Üretimi

Küresel buğday tüketimi, Rusya, Kazakistan ve Avustralya'da düşmesine rağmen ABD, Çin, Hindistan, Ukrayna, Arjantin ve Kanada gibi diğer büyük buğday üreticisi ülkelerde artmıştır. Toplam tüketim bir önceki sezona kıyasla %2 civarında yükselmiştir. Bu yükselişte gıda ve yem kullanımındaki artış etkilidir. Rekor buğday arzı, rekabetçi ve avantajlı fiyatlar ile ABD mısır hasadındaki belirsizlik gibi nedenlerle yemlik buğdaya yönelim artmıştır. Asya ve Afrika'nın bazı bölgelerindeki nüfus artışına paralel olarak gıda tüketimindeki büyümenin devam etmesiyle toplam tüketim son on yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
Üretim	659	718	732	740	757	763	732	763
Ticaret	142	157	153	166	177	176	168	176
Tüketim	679	698	716	720	736	740	738	753
Stok	172	192	208	227	248	271	265	275

Kaynak: TÜİK, TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu (*) Tahmin

Tablo 4. Dünya Buğday Verileri (milyon ton)

2019/20 dönemindeki majör ihracatçılara bakıldığında, buğday ihracatı Rusya, Avustralya, Kazakistan ve Kanada'da azalırken; AB (28), ABD, Ukrayna, Arjantin'de artmıştır. İthalatçılarda ise Suriye, Cezayir ve Irak'ın buğday ithalatı azalırken; Mısır, İran, Suudi Arabistan, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Tayland, Hindistan'ın buğday talebi artmıştır. Küresel buğday ticareti bir önceki döneme kıyasla yaklaşık %5 yükselmiştir. 2019/20 dönem sonu buğday stokları Rusya, Ukrayna, Kanada, ABD'de düşmesine rağmen AB, Çin, Hindistan, Kazakistan, Avustralya ve Arjantin'de yükseliş göstermiştir. Küresel buğday stok tahmininde bir önceki sezona kıyasla yaklaşık %4 civarında artış olmuştur.

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
AB (28)	132,6	143,2	156,1	159,6	144,2	151,4	137,7	156
Çin	122,5	123,7	128,3	132,6	133,3	134,3	131,4	133,6
Hindistan	94,9	93,5	95,9	86,5	86	98,5	99,7	103,6
Rusya	37,7	52,1	59,1	61	72,5	85,1	71,7	73,6
ABD	61,3	58,1	55,1	56,1	62,8	47,4	51,3	52,3
Kanada	27,2	37,6	29,4	27,6	32,1	30	32,2	32,3
Ukrayna	15,8	22,3	24,7	27,9	26,8	27	25,1	29
Pakistan	23,3	24,2	26	25,5	25,6	26,6	25,5	25,6
Türkiye**	20,1	22,1	19	22,6	20,6	21,5	20	19
Avustralya	22,9	25,3	23,7	22,3	31,8	21,2	17,3	15,2
Arjantin	8	9,2	13,9	11,3	18,4	18,5	19,5	19,8
Kazakistan	9,8	13,9	13	13,7	15	14,8	13,9	11,5
Diğer	83,1	93,2	87,8	93,5	87,8	87	87	91,7
Dünya	659	718	732	739	757	763	732,2	763,2

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu, IGC Nisan 2020 (*) Tahmin, TÜİK (**)

Tablo 5. Dünya Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler

2019/20 sezonunda buğday üretimi AB, Çin, Hindistan, Rusya, ABD, Ukrayna, Pakistan ve Arjantin'de bir önceki sezona kıyasla artarken; olumsuz hava koşullarından dolayı Avustralya, Türkiye ve Kazakistan'da düşüş göstermiştir.

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
AB (28)	23,5	32,3	35,7	35,1	27,6	23,6	23,6	35,2
Rusya	11,2	18,9	22,4	25,5	27,8	41,3	35,7	32,2
Ukrayna	7,1	9,6	11,2	17,4	18,1	17,7	16	20,2
Kazakistan	7,2	8,4	5,7	7,4	7,4	8,4	8,7	5,9
ABD	27,5	32	23,2	21,1	28,7	24,7	25,5	26,8
Kanada	19,6	23,5	23,9	21,7	20,2	21,9	23,7	23
Avustralya	18,6	18,6	16,6	16,2	22,6	13,9	9	8,6
Arjantin	3,7	2,3	5,3	9,6	13,9	12,8	12,8	13,5
Türkiye**	4,2	4,9	5	5,7	7	7,4	7,5	7,6
Dünya	141,9	156,5	153,1	166,2	176,7	176,4	168,4	177,8

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu, IGC Nisan 2020 (*) Tahmin, TÜİK (**)

Tablo 6. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İhracatı (Milyon Ton)

2019/20 sezonunda 35,2 milyon tonluk buğday ihracatı ile ilk sırada AB yer almaktadır. Bunu sırasıyla Rusya, ABD ve Kanada takip etmektedir. Ülke bazında uzun zamanların en büyük buğday ihracatçısı konumunda olan Rusya'nın bir önceki sezona kıyasla buğday ihracatında yaklaşık %10'luk düşüş olmuştur. Bu durumun, AB ülkelerinden özellikle Fransa ve Romanya'nın buğday pazarında daha fazla rol oynamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
Mısır	8,2	10,1	11,1	12,2	11,2	12,4	12,4	13
Endonezya	7,2	7,5	7,3	10,2	10,1	10,8	11	11,1
Türkiye**	3,7	4,1	5,3	4,4	4,3	5,2	5,8	9,8
Filipinler	3,6	3,5	5	4,9	5,7	6,1	7,6	7,5
Brezilya	7,7	7	5,7	6	7,7	7	7,2	7,2
Cezayir	6,5	7,4	7,3	8,1	8,4	8,1	7,8	6,7
Bangladeş	2,7	3,4	3,6	4,6	5,6	6,5	5	6,6
Japonya	6,3	5,9	5,6	5,6	5,8	5,7	5,7	5,8
Meksika	3,8	4,7	4,6	4,7	5,4	5,2	4,9	5,2
Dünya	146,5	141,9	156,5	153,1	166,2	176,7	168,4	177,8

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu, IGC Nisan 2020 (*) Tahmin, TÜİK (**)

Tablo 7. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İthalatı (Milyon Ton)

2019/20 sezonunda 13 milyon tonluk buğday ithalatıyla ilk sırada Mısır yer almaktadır. Bunu sırasıyla Endonezya ve Türkiye takip etmektedir. Ülkelerin son 10 yıllık ithalat hareketine bakıldığında, buğday ithalatında genellikle artışın gerçekleştiği fark edilmektedir. 2019/20 sezonunda bazı ithalatçı

ülkelerdeki üretim azalması ve nüfus artışından kaynaklı daha fazla buğdaya ihtiyaç duyulması nedenleriyle bir önceki sezona kıyasla ithalat hareketliliği yaklaşık 10 milyon ton civarında artmıştır.

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
AB (28)	8,2	8,1	7,6	8,5	9,8	8,7	8,7	7,7
İtalya	4,2	3,9	3,9	4,2	5	4,2	4,1	4
Fransa	2,4	1,8	1,5	1,8	1,7	2,1	1,8	1,5
İspanya	0,4	0,9	0,8	0,9	1	1,1	1,3	0,7
Kanada	4,6	6,5	5,2	5,4	7,8	5	5,7	5
Türkiye**	3,3	4,1	3,3	4,1	3,6	3,9	3,5	3,2
Meksika	2,1	2,3	2	2	2,3	2,1	1,6	1,7
Kazakistan	0,2	0,4	0,4	0,4	0,7	0,8	0,9	0,7
ABD	2,2	1,6	1,5	2,3	2,8	1,5	2,1	1,5
Diğer	6,9	7,7	6,5	7,2	4	6	9,4	7,7
Dünya	34,5	37,2	32,7	36,7	38,8	35,2	37	33,9

Kaynak: TÜİK, TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu (*) Tahmin

Tablo 8. Dünya Makarnalık Buğday Üretimi ve Önemli Üretici Ülkeler (Milyon Ton)

Dünyada makarnalık buğday üretiminde en büyük üretici ülkeler Kanada, İtalya ve Türkiye'dir. 2019/20 sezonunda dünya makarnalık buğday üretiminin %23'ü AB ülkelerinde (%11 İtalya), %15'i Kanada'da, %10'u Türkiye'de ve %5'i Meksika'da gerçekleştirilmiştir. 2019/20 döneminde Meksika ve Tunus dışında, önemli makarnalık buğday üreticilerinin birçoğunda olumsuz hava şartlarına, ekim alanlarındaki azalmaya ve verime bağlı olarak üretim bir önceki sezona kıyasla yaklaşık %9 civarında düşmüştür.

Tüketim bir önceki sezonla hemen hemen aynı seviyelerde kalırken, küresel makarnalık buğday kapanış stokları, geçen sezona kıyasla %22 civarında azalarak son beş yılın en düşük rakamı olan 7,9 milyon ton seviyelerine gerilemiştir. 2019/20 sezonunda Kanada makarnalık buğday pazarının yaklaşık %25'ini oluşturan İtalya ve %17'sini oluşturan Türkiye ithalatlarının da etkisiyle, Kanada stokları son on yılın en düşük seviyesine inmiştir.

Ülkeler	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20*
AB (28)	3,92	4,05	4,23	4,3	3,64	4,03	3,72	4,2
Çin	4,99	5,06	5,24	5,39	5,4	5,48	5,42	5,63
Ukrayna	2,8	3,39	3,94	3,83	4,14	4,06	3,73	4,08
Arjantin	2,66	2,67	2,8	2,86	3,3	3,18	3,22	2,95
Kanada	2,87	3,6	3,08	2,89	3,58	3,38	3,26	3,35
Rusya	1,77	2,23	2,5	2,39	2,68	3,11	2,72	2,7
ABD	3,11	3,17	2,94	2,93	3,54	3,12	3,2	3,47
Hindistan	3,18	3,12	3,15	2,75	2,85	3,2	3,37	3,47
Pakistan	2,69	2,79	2,82	2,78	2,78	2,94	2,9	2,91
Türkiye**	2,67	2,84	2,4	2,87	2,69	2,8	2,74	2,78
Avustralya	1,76	2,01	1,92	1,97	2,61	1,74	1,7	1,5
Kazakistan	0,79	1,08	1,09	1,19	1,21	1,24	1,23	1,01
Dünya	3,07	3,27	3,31	3,31	3,4	3,5	3,41	3,51

Kaynak: TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu, IGC Nisan 2020 (*) Tahmin, TÜİK (**)

Tablo 9. Ülkeler Bazında Dünya Buğday Verimi (Ton/Ha)

2019/20 dönemi dünya buğday veriminde bir önceki sezona kıyasla; Rusya, Avustralya ve Kazakistan'da düşüş meydana gelmiştir. Diğer ülkelerin buğday verimlerinde ise, bir önceki sezondan daha yüksek rakamlar göze çarpmaktadır. 2019/20 sezonunda en yüksek ortalama buğday verimi AB (28), Çin ve Ukrayna'da gerçekleşmiştir. 2019/20 dönemindeki ortalama dünya buğday verimi, geçmiş tüm sezonlara kıyasla en yüksek rakama ulaşmıştır.

1.3. DÜNYADA UN

2015-19 yılları arasındaki verileri incelendiğinde de, ülkesel bazda dünyadaki en büyük un ihracatçıları Türkiye ve Kazakistan olduğu görülmektedir. Türkiye son beş yıl boyunca yaklaşık % 20'lik pazar payı ile en çok un ihracat yapan ülke olurken, Kazakistan ortalama 450 bin tonluk ihracat miktarı ile dünya un ticaretinde ikinci sırada yer almıştır.

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
Türkiye	978 608	1 078 489	1 052 581	1 006 290	1 051 718
Kazakistan	493 724	504 592	469 373	445 998	362 716
Almanya	305 825	300 298	322 788	344 887	349 206
Mısır	92 324	85 936	106 772	167 161	225 004
Arjantin	134 597	178 353	196 461	195 021	214 652
ABD	148 108	161 335	135 785	131 530	139 948
İtalya	81 750	93 152	106 565	126 120	135 603
Birleşik Krallık	122 955	114 943	120 372	131 249	130 961
Pakistan	323 007	172 838	97 176	120 387	122 965
Kanada	146 558	137 491	153 418	147 231	119 360
Dünya	4 881 560	4 762 391	4 827 717	4 906 770	4 882 900

Kaynak: Trademap

Tablo 10. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İhracatı

2015-19 yılları arasındaki verileri incelendiğinde de, ülkesel bazda dünyadaki en büyük un ihracatçılarının Irak ve Afganistan olduğu görülmektedir. Irak 2019 yılı itibari ile en çok un ithal eden ülke olmuş, 2015 – 2018 yılları arasında en çok ithalat yapan Afganistan ise 437.000 ton ithalat ile ikinci sırada kalmıştır.

Ülkeler	2015	2016	2017	2018	2019
Irak	452 762	501 532	663 640	578 973	465 024
Afganistan	468 469	664 062		764 475	437 310
Yemen	96 975	43 993	55 260	141 102	251 819
Hollanda	225 490	207 745	220 158	220 331	196 725
ABD	178 939	182 022	187 716	207 362	192 744
Angola	168 918	273 467	262 894	177 706	140 780
Fransa	133 591	117 162	119 070	127 627	130 395
Suriye	102 066	107 891	80 296	108 646	125 884
Brezilya	96 446	111 787	112 488	109 875	119 483
Bolivya	75 189	88 716	100 576	97 558	110 792
Dünya	4 909 143	4 981 613	4 957 164	5 236 853	4 785 099

Kaynak: Trademap

Tablo 11. Ülkeler Bazında Dünya Buğday İthalatı

1.4. TÜRKİYE'DE BUĞDAY

Buğday üretimi, Türkiye'nin her bölgesinde yapılmaktadır. Bu nedenle buğday, tarla ürünleri içerisinde ekiliş alanı ve üretim miktarı bakımından ilk sırayı almaktadır. Son 20 yılda buğday ekim alanları 6,8-9,4 milyon hektar arasında, üretimi ise 17,2-22,6 milyon ton arasında değişmiştir. Ülkemizde artan nüfusa paralel olarak buğday talebi de artmaktadır. Ekmek, bulgur, makarna, irmik, bisküvi, nişasta ve diğer buğdaya dayalı unlu mamuller tüketimi dikkate alındığında buğday tüketimi 19-19,5 milyon ton seviyelerindedir.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ekilen Alan (Dekar)	75 296 394	77 726 000	79 192 084	78 668 874	76 719 448	76 688 785	72 992 701	68 463 271
Üretim (Ton)	20 100 000	22 050 000	19 000 000	22 600 000	20 600 000	21 500 000	20 000 000	19 000 000
Verim (kg/Da)	267	284	240	287	269	280	274	278

Kaynak: TÜİK 2019

Tablo 12. Türkiye Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Türkiye'de buğday genellikle kuru tarım arazilerinde üretilmektedir. Türkiye 2019 yılı buğday ekim alanları incelendiğinde buğday ekili alanların %78'i kuru, %22'si sulu alanlar olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ülkemiz buğday üretimi yağış miktarı ile doğrudan ilişkilidir. Son on yıllık buğday üretimimiz ise 19,0-22,6 milyon ton aralığında gerçekleşmiştir.

	Ekmeklik Buğday		Makarnalık Buğday	
	Miktar	%	Miktar	%
Marmara	2 861	18	0,5	0,01
Karadeniz	1 708	11	86	3
İç Anadolu	5 245	33	1 216	39
Ege	1 136	7	452	14
Akdeniz	1 645	10	340	11
Güneydoğu Anadolu	2 198	14	1 023	32
Doğu Anadolu	1 058	7	33	1
Toplam	15 850	100	3 150	100

Kaynak: TÜİK 2019

Tablo 13. 2019 Yılı Bölgeler Bazında Buğday Üretimi (Bin Ton)

Ülkemizde buğday, her bölgede yetiştirilebilmekle birlikte özellikle İç Anadolu Bölgesi'nde yaygın olarak üretilmektedir. Nitekim 2019 yılı ekmeklik buğday üretiminde %33'lük pay ile ilk sırada İç Anadolu Bölgesi yer almaktadır. Bunu %18 ile Marmara Bölgesi ve %14 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi

izlemektedir. Üretimde en az pay %7 ile Ege ve Doğu Anadolu Bölgelerine aittir. Makarnalık buğday üretiminde ise ilk iki sırayı İç Anadolu (%39) ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri (%32) almaktadır.

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2012	3 719 174	1 125 977	303	116 079	34 248	295
2013	4 053 001	1 289 235	318	275 132	79 317	288
2014	5 285 243	1 545 853	292	68 572	35 356	516
2015	4 349 820	1 103 420	254	68 798	32 394	471
2016	4 225 784	892 409	211	26 503	11 439	432
2017	4 990 864	1 043 330	209	42 014	14 828	353
2018	5 821 561	1 360 506	234	7 485 819	2 715 860	363
2019	9 844 942	2 331 859	237	7 578 535	2 905 105	383

Kaynak: TÜİK 2019

Tablo 14. Türkiye'nin Buğday İthalat ve İhracat Miktarları

Türkiye'nin 2012 – 2019 yılı arasında gerçekleştirdiği buğday ihracatı rakamları incelendiğinde, ortalama 5 milyon ton olan ihracatın 2019 yılında yaklaşık 2 katına çıkarak 9.844.942 ton olarak gerçekleştiği görülmüştür. Makarnalık buğday ihracat ve ithalat miktarları incelendiğinde, her iki rakamında devamlı ola

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	Ort. Fiyat (\$/Ton)
2012	217 583	83 425	383	43	32	748
2013	588 539	228 563	388	135	102	755
2014	592 852	214 257	361	32 134	17 522	545
2015	463 989	187 016	403	48 077	22 487	468
2016	756 361	203 583	269	16 982	6 060	357
2017	419 094	103 681	247	10 845	4 274	394
2018	411 495	11 520	271	2 539 928	692 223	273
2019	1 441 064	413 526	287	2 653 936	763 417	288

Kaynak: TÜİK 2019

Tablo 15. Türkiye'nin Makarnalık Buğday İthalat ve İhracat Miktarları

Türkiye, yıldan yıla artan buğdaya dayalı mamul madde ihracatı ile dünyanın önemli unlu mamuller ihracatçısı konumuna gelmiştir. 2019 yılında Türkiye un ihracatı 3.262 bin ton, makarna ihracatı 1.273 bin ton, bulgur ihracatı 263 bin ton, irmik ihracatı 81 bin ton ve bisküvi ihracatı 521 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında mamul madde ihracatında en fazla artış bisküvi ihracatında gerçekleşmiştir.

Madde Adı	2016		2017		2018		2019	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Un	3 532 690	1 078 085	3 489 628	1 052 794	3 308 362	1 006 197	3 262 133	1 051 633
Makarna	831 139	422 026	1 055 405	490 737	1 206 750	552 416	1 272 881	607 069
Bulgur	276 439	111 779	257 298	104 186	262 094	101 834	262 615	117 135
İrmik	39 621	16 881	59 659	22 631	80 152	29 779	81 461	30 465
Bisküvi	407 956	886 026	442 633	941 317	467 961	1 001 727	520 667	1 071 281
Buğday Karşılığı Toplam	6 998 914		7 349 093		7 425 970		7 511 956	
Genel Toplam	5 087 845	2 514 797	5 304 623	2 611 665	5 325 320	2 691 954	5 399 757	2 877 584

Kaynak: TÜİK 2019

Tablo 16. 2016 – 2019 Yılları Türkiye Mamul Madde İhracat (Buğday) (Ton/Bin \$)

Türkiye’de sektör işletmeleri incelendiğinde, 621 adet un, 27 adet makarna, 109 adet bulgur, 31 adet bisküvi ve 30 adet ırmik fabrikasının faaliyette olduğu görülmektedir. İrmik ve makarna üreten fabrikaların kapasite kullanım oranı % 80’inin üzerinde olup, un ve bisküvi üreticileri kurulu kapasitelerinin yarısını kullanmaktadır.

Fabrikalar	Fabrika Sayısı (Faal)	Yıllık Kapasite (Ton)		Kapasite Kullanım Oranı (%)
		Kurulu Kapasite (Ton/Yıl)	Fiili Kapasite (Ton/Yıl)	
Un	671	38 442 221	19 611 624	51
Makarna	27	2 781 693	2 322 902	84
Bulgur	109	2 047 929	1 106 833	54
Bisküvi	31	1 746 408	901 521	52
İrmik	30	2 123 561	1 825 657	86

Kaynak: TMO

Tablo 17. Türkiye’deki Un, Makarna, Bulgur, Bisküvi ve İrmik Fabrikalarının Son Durumu

1.5. TÜRKİYE'DE UN

Tarihte bilinen ilk değirmenler İç Anadolu'dadır. Un, tahılların öğütülmesi ile elde edilen değerli bir ürün olup modern insanın kullandığı ilk besindir. Vücudumuzun ihtiyaç duyduğu günlük enerjinin %60'ı tahıl ürünlerinden sağlanmaktadır. Besleme için en yaygın olarak tüketilen tahıl türü ise buğday, ekmek ve türevleridir. Türkiye iklim ve coğrafya bakımından buğday üretimine oldukça elverişli ülkelerden birisidir. Ekmek halk için dayanışmayı, çalışma hayatını ve hayatta kalmayı içinde barındıran bir simgedir. Ekmek yapmak için önce un, un içinde buğday ürününün yetişmesi ve toplanması gerekmektedir. Buğday saklama koşullarına uygun en önemli tarım ürünlerinden birisidir ve bu yüzden her mevsim kullanılabilmesi mümkün olmaktadır.

Türkiye, un ihracatında küresel pazarın en önemli aktörlerinden biri olmakla birlikte, 2019 yılında toplam 1.051.718 ton un ihracatı gerçekleştirilmiştir. En büyük ihracat pazarı 459.686 tonluk ihracat ile Irak olmuş, bu ülkeyi sırasıyla Yemen, Suriye ve Angola takip etmiştir. Genel ihracat pazarları Körfez bölgesi ile Afrika ülkelerinden oluşmaktadır.

Ülke	2015	2016	2017	2018	2019
Irak	444 150	492 822	579 376	525 097	459 686
Yemen	28 458	19 661	12 127	53 611	140 594
Suriye	77 144	99 157	74 905	95 840	97 236
Angola	55 258	41 224	42 119	65 964	61 201
Venezuela		198	12 985	7 873	31 638
Benin	18 729	23 738	24 744	24 961	29 384
Somali	1 338	15 590	26 409	21 451	24 584
İsrail	23 280	13 341	11 815	11 789	22 659
Madagaskar	17 999	27 134	23 106	26 478	21 688
Gana	9 867	11 425	12 857	12 623	15 019
DÜNYA	978 608	1 078 489	1 052 581	1 006 290	1 051 718

Kaynak: Trademap

Tablo 18. Türkiye'nin Başlıca Un İhraç Ettiği Pazarlar

Türkiye, çok az miktarda un ithalatı yapmakta ve bu ticaretin neredeyse tamamını Bosna Hersek ve Yemen ile gerçekleştirmektedir. 2017 yılında 33 bin ton seviyelerine ulaşan un ithalatı, 2019 yılı itibarı ile 3 816 tona kadar düşmüştür.

Ülke	2015	2016	2017	2018	2019
Bosna Hersek	1 161	20 532	33 045	4 157	2 312
Yemen					1 365
İtalya	126	80	124	113	81
Mısır				1	33
Serbest Bölge					9
Suriye	10	18		40	8
Bulgaristan			2		3
Belçika	4	2	5	3	2
Fransa	2	2	1		1
Mali					1
DÜNYA	1 415	21 238	33 218	4 555	3 816

Tablo 19. Türkiye'nin Başlıca Un İthal Ettiği Pazarlar

Türkiye genelinde faaliyet gösteren un fabrikaları İç Anadolu Bölgesi'nde yoğunlaşmıştır. 202 adet fabrikanın faal olduğu İç Anadolu Bölgesi'ni, Karadeniz, Marmara ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi takip etmektedir.

Bölge	Fabrika Sayısı
İç Anadolu Bölgesi	202
Karadeniz Bölgesi	141
Marmara Bölgesi	135
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	94
Ege Bölgesi	54
Akdeniz Bölgesi	46
Doğu Anadolu Bölgesi	28

Kaynak: Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu

Tablo 20. Bölgelere Göre Un Fabrikası Sayısı

1.6 BANDIRMA'DA BUĞDAY VE UN

2019 yılı itibari ile Bandırma ilçe sınırları içerisindeki tarım arazilerinin 40.900 hektar alan kapladığı, bu arazi alanının % 75,49'unun tarla ziraati vasfındaki arazi, % 4,76'sının sebze ziraati arazisi ve % 4,45'inin zeytinlik alan olduğu görülmektedir. Tarıma elverişli olup kullanılmayan arazilerin toplam arazi alanı içerisindeki payı ise % 10,96'dır.

2019 yılı itibari ile Bandırma'da üretimi yapılan tarla bitkileri üretimindeki ilk beş ürün; buğday, ayçiçeği, mısır (dane), arpa ve kanoladır. Ekim yapılan alan büyüklüğünde ilk sırayı 114.937 dekar alana ekimi yapılan buğday, dekar başına 525 kg verimle üretilmiştir. Bandırma genelinde toplam buğday üretimi, 60.342 ton olarak gerçekleşmiştir.

Bandırma Ticaret Odası verilerine göre, un imalatı sektöründe aktif olarak 8 adet ve kahvaltılık tahıl ürünleri imalatında 1 adet işletme faaliyet göstermektedir. Un imalatında iştegal eden işletmelerin 7 adedi Bandırma , 1 tanesi ise Manyas sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Nace Kodu	Açıklama	Bandırma	Manyas
10.61.02	Tahılların öğütülmesi ve un imalatı (mısır unu, kepek, razmol dahil, pirinç unu hariç)	7	1
10.61.01	Kahvaltılık tahıl ürünleri ile diğer taneli tahıl ürünlerinin imalatı (buğday, yulaf, mısır, çavdar vb. ezmeleri ile mısır gevreği ve patlamış mısır dahil)	1	
TOPLAM			9

Kaynak: Bandırma Ticaret Odası Oda Sicil Kayıtları

Tablo 21. Tahıl ve Un Üretim Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmalar

2.KAYNAKLAR

- TMO 2019 Yılı Hububat Sektör Raporu
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)
- Trademap; www.trademap.org
- TMO (Türkiye Mahsulleri Ofisi)
- Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu
- Bandırma Ticaret Odası Oda Sicil Kayıtları